

Obilježen Međunarodni dan nestalih osoba

Skriivanje istine o nestalima – zločin koji traje

Na današnji dan još se traži 1806 osoba nestalih u Domovinskom ratu, od čega 1411 nestalih, kojima je nepoznata sudbina, te 395 smrtno stradalih, kojima je nepoznato mjesto ukopa.

Dan sjećanja na nestale osobe u Domovinskom ratu, ujedno Međunarodni dan nestalih osoba obilježen je 30. kolovoza 2023. godine u Varaždinu kao centralno obilježavanje na razini Republike Hrvatske. Ovo je bilo treće obilježavanje u Varaždinu (2013.g,2017.g i 2023.g.). U Republici Hrvatskoj se Međunarodni dan nestalih osoba obilježava od 2002. Godine, a odlukom Sabora iz 2019. godine 30. kolovoza se od 2020. godine obilježava i kao spomendan "Dan sjećanja na nestale osobe u Domovinskom ratu".

Nositelj obilježavanja od samih početaka je Savez udruga obitelji zatočenih i nestalih hrvatskih branitelja, partnerske udruge su Zajednica udruga hrvatskih civilnih stradalnika Domovinskog rata Hrvatske i Udruga djece poginulih i nestalih hrvatskih branitelja Domovinskog rata. Suorganizator ove godine je bila Udruga obitelji zatočenih i nestalih hrvatskih branitelja Varaždinske županije.

Obilježavanje je održano pod pokroviteljstvom Ministarstva hrvatskih branitelja, uz potporu i domaćinstvo Varaždinske županije i Grada Varaždina, podršku Hrvatskog Crvenog Križa i medijsko pokroviteljstvo "24 sata".

U programu obilježavanja sudjelovali su članovi obitelji nestalih hrvatskih branitelja i civilnih žrtava veliko srpske agresije iz Lovasa, Sotina, Bogdanovaca, Vukovara, Slavenskog Broda, Daruvara, Lipika, Pakraca, Hrvatske Kostajnice, Petrinje, Siska, Čakovca, Zagreba, Osijeka, Karlovca, Splita, Sinja, Varaždina uz podršku članova obitelji poginulih, ubijenih i umrlih hrvatskih branitelja i uz podršku značajnog broja predstavnika braniteljskih udruga.

Za sve poginule, nestale, ubijene i umrle hrvatske branitelje i civilne žrtve Domovinskog rata su uz molitvu položeni vijenci i zapaljene svijeće kod centralnog Križa na Varaždinskom groblju. Cvijeće je položeno i kod Spomen obilježja poginulim i nestalim policajcima ispred PU Varaždin. Misno slavlje u Varaždinskoj katedrali Uznesenja Blažene Djevice Marije na Nebo predvodio je varaždinski biskup mons. Bože Radoš uz suslavlje vojnog i policijskog kapelana, župnika Župe Svih Svetih Beletinec Ivica Horvata.

Biskup Radoš je kroz propovijed povezo sve osjećaje članova obitelji koji su izgubili svoje najmilije, onih čiji su grobovi još uvijek prazni kao što je bio prazan i Isusov grob kada ga je došla potražiti Marija Magdalena, potreba poticanja hrabrosti u onima koji znaju za naše grobove, a šute zbog straha. Nitko nije ostao ravnodušan na njegove riječi. Na kraju je poručio institucijama nadležnim za proces rješavanja pitanja nestalih osoba i svima koji rade na potrazi da se nikada ne umore.

Svečani program obilježavanja održan je na Kapucinskom trgu. Nazočnima su se obratili predstavnici udruga organizatora i državnih institucija, lokalne samouprave i Hrvatskog Crvenog Križa. Dalibor Đurđek, sin varaždinskog policajca nestalog u Vukovaru 1991. godine, je emotivnim govorom o odrastanju bez oca, preminuloj majci, dvojbama o tome kako bi bilo odrasti uz oca, završio riječima “ne znam bi li moj otac bio ponosan na mene, ja na njega jesam ponosan, jako” te uputio molbu svima da zajedno nastavimo potragu za nestalima u Domovinskom ratu.

Liljana Alvir, predsjednica SUOZNHB se kroz obraćanje prisjetila dječaka čiji je otac nestao u obrani Vukovara, koji je kao mali rekao da misli kako njegov otac više voli vukovarski vodotoranj nego njega i da zato ne dolazi. Izrazila je zahvalnost svima, a posebno hrvatskim braniteljima i članovima obitelji koji su pronašli i sahranili svoje najmilije ali su i dalje neumorno uz one koji još uvijek tragaju za istinom, kao i institucijama i pojedincima koji rade na pronalasku posmrtnih ostataka te poručila onima koji znaju, a šute da se ohrabre i skinu sa savjesti teret i prekinu sudjelovanje u zločinu s krivnjom istine o grobnicama.

Julijana Rosandić, predsjednica ZUHCSR je istaknula kako su hrvatski branitelji ginuli za one koji to nisu bili i zajedno s civilima odvođeni u smrt, pronalazeni u masovni grobnicama. Istaknula je bestijalnost velikosrpskih agresora i težinu pronalaska djece u masovnim grobnicama.

Sandra Rapčak Škomrlj, predsjednica UDPNHBDR se u govoru osvrnula na protok vremena, u kojem su ona i njena generacija odrastajući bez očeva, bez majki, promatrali svoje bake i djedove, preživjele supruge, tugu u njihovim očima i borbu u potrazi za nestalima, njihova umiranja prije nego što su doznali istinu o svojim najmilijima. Kroz govor je potaknula sudionike da kroz različite životne situacije pokušaju zamisliti što i kako bi bilo kada u tom trenutku ne bi znali za sudbine svojih najmilijih. Poručila je kako Republika Hrvatska mora više zahtijevati, a manje moliti Srbiju da dostavi informacije o nestalim osobama te kako nema odustajanje od potrage.

Gradonačelnik Grada Varaždina izrazio je podršku i pijetet te naglasio da Grad Varaždin izuzetno poštuje hrvatske branitelje i članove njihovih obitelji, cijeni i ne zaboravlja žrtvu hrvatskih branitelja i da će zauvijek biti zahvalan braniteljima za sve što su učinili za Republiku Hrvatsku. Obiteljima nestalih hrvatskih branitelja i civila je izrazio osobnu podršku i podršku Grada Varaždina u potrazi za njihovim članovima obitelji.

Robert Markt, izvršni direktor Hrvatskog crvenog križa se osvrnuo na pitanje nestalih osoba kroz humanitarni pristup i ulogu Hrvatskog Crvenog križa u ranim devedesetim godinama kada su se prikupljali podaci o nestalim osobama i ispunjavale potražnice temeljem kojih je na prvom popisu bilo više od osamnaest tisuća nestalih. Poručio je kako će Hrvatski Crveni Križ i dalje pomagati obiteljima nestalih i biti podrška procesu potrage za nestalima pa makar i kroz razgovore s članovima njihovih obitelji. Rekao je da ako se nešto radi, ne može izostati rezultat, bio on manji ili veći.

Anđelko Stričak, izaslanik predsjednika Sabora Republike Hrvatske, ujedno župan Varaždinske županije, rekao je kako unatoč činjenici da je Domovinski rat završio davno, on još uvijek traje za obitelji koje nisu pronašle svoje najmilije, koje traže mjesto gdje će ih pokopati i zapaliti svijeću. Istaknuo je : “Obveza svih nas je da i dalje prikupljamo podatke i informacije gdje su zakopani i gdje se nalaze njihovi ostaci”.

Tomo Medved, potpredsjednik Vlade RH i ministar hrvatskih branitelja je u prigodi obilježavanja uručio braniteljske zahvalnice Ministarstva hrvatskih branitelja za izniman doprinos u uspostavi i obrani državnog suvereniteta i teritorijalnog integriteta Republike Hrvatske tijekom Domovinskog rata zdravstvenim ustanovama i medicinskim fakultetima koji sudjeluju u ekshumacijama, pregledima i identifikacijama posmrtnih ostataka žrtava Domovinskog rata. Tom prigodom zahvalnice su preuzeli ravnatelj Nacionalne memorijalne bolnice „Dr. Juraj Njavro“ Vukovar Anto Blažanović, dekan Medicinskoga fakulteta Sveučilišta Josipa Jurja Strossmayera u Osijeku Ivica Mihaljević, v.d. predstojnice Zavoda za sudsku medicinu i kriminalistiku Medicinskoga fakulteta Sveučilišta u Zagrebu Vedrana Petrovečki, predsjednik Stručnog vijeća Kliničkog bolničkog centra Split Ante Punda i Elizabeta Matuzalem Marinović iz Kliničkog bolničkog centra Osijek.

Najavljena je dodjela zahvalnica i svim drugim zdravstvenim ustanovama i fakultetima koji su dali doprinos u rješavanju pitanja nestalih osoba u Domovinskom ratu.

Nakon podjele braniteljskih zahvalnica, kroz završno obraćanje potpredsjednik Vlade Republike Hrvatske, ministar Tomo Medved je zahvalio obiteljima na strpljenju kroz duge godine potrage, ali i na povjerenju, suradnji i podršci u radu Ministarstva hrvatskih branitelja i svih resora uključenih u proces rješavanja pitanja nestalih osoba. Kroz kratak osvrt na podatke vezane uz proces i pitanje nestalih osoba, poručio je da će Vlada Republike Hrvatske i Ministarstvo i dalje ulagati napore u pronalazak svih osoba nestalih u velikosrpskoj agresiji na Republiku Hrvatsku. “ U proteklih sedam godina identificirana i predana obiteljima 254 posmrtna ostatka, a tijekom ove godine ekshumirano je 11 posmrtnih ostataka.“

„Danas smo ovdje iz Varaždina pozvali Srbiju da dostavi informacije o sudbini nestalih osoba jer možemo biti brži ako dobijemo saznanja o lokacijama bilo pojedinačnih, bilo masovnih grobišta.“

Izrazio je i nezadovoljstvo izostankom suradnje i dostave informacija iz Srbije. „Mi ćemo u suradnji s obiteljima i udrugama nastaviti predano, odgovorno i ustrajno raditi na pronalasku svih naših nestalih osoba, sve dok i posljednju osobu s popisa ne pronađemo, identificiramo i predamo obiteljima da imaju mjesto gdje se mogu pomoliti i zapaliti svijeću za svoje najmilije.“

Na obilježavanju je sudjelovalo više od 100 članova obitelji, a osim navedenih govornika vijenac je položilo i sudjelovalo na svetoj misi i svečanom programu izaslanica predsjednika Republike Hrvatske generalica Gordana Garašić, NZZRCD, Obavještajne zajednice resornih ministarstava, Grada Zagreba, Grada Vukovara, Državnog ureda za Hrvatske izvan Domovine, članovi Povjerenstva za nestale osobe Vlade Republike Hrvatske, predstavnici braniteljskih udruga i stradalničkih (logoraši, roditelji) te predstavnici medija.

Cjelokupni program bio je ispunjen emocijama, tugom, ali i zadovoljstvom članova obitelji odazivom gostiju i uzvanika te porukama koje su u njihovo ime odaslane i nadom koja im je ponovo ulivena.

Dostojanstvu i svečanosti događaja doprinijeli su Tamburaški sastav Biseri i sopranistica Valentina Geci koji su himnu Republike Hrvatske i prigodne skladbe izveli s posebnim emocijama. Obiteljima je podršku svojom nazočnošću dao i Zlatko Dalić, izbornik hrvatske reprezentacije prema kojem obitelji gaje posebne emocije ne samo zbog rezultata u sportu nego i zbog posebnog dubokog poštivanja žrtve hrvatskih branitelja i vrijednosti za koje su se borili.

Program je vodila Karmen Valenta.

Uoči obilježavanja, 29. kolovoza 2023. godine, udruga „Vukovarske majke“ je sa Gradom Vukovarom i Vukovarsko – srijemskom županijom položila vijenac i zapalila svijeće kod jedinstvenog spomen obilježja nestalima u Domovinskom ratu, u Vukovaru, a SUOZNHB u Zagrebu kod spomenika Glas hrvatske žrtve – Zid boli i kod zajedničke grobnice neidentificiranih posmrtnih ostataka na Mirogoju.

Tekst: SUOZNHB